

בשבילי הפרשה

ישיבת מיר ירושלים

גיליון שבועי לתלמידי, בוגרי וידידי ישיבת מיר

פרשת וארא, תשפ"ו

זמני כניסת השבת

Baltimore, MD - 4:50	Minneapolis, MN - 4:41
Brooklyn, NY - 4:36	Miami, FL - 5:34
Chicago, IL - 4:26	Monsey, NY - 4:35
Houston, Texas - 5:27	Montreal, Quebec - 4:20
Johannesburg, S. Africa - 6:46	Passaic, NJ - 4:36
Lakewood/Deal, NJ - 4:39	Toronto, Ontario - 4:41
London, UK - 4:07	Yerushalayim - 4:22
Los Angeles, CA - 4:49	Zurich, Switzerland - 4:45

בשבילי הלכה

ע"י הרב הגאון מאיר צבי שפיצר שליט"א
הערות בעניני הלכה. הלכה למעשה יש לשאול לרב

תפלה בקול רם

ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים, ע' שפתי חכמים אמאי דוקא כאן צעק, ות' משום דין ישמיע לאזניו והרי הצפרדעים היו צועקים. (והוסיף כרם הצבי לפי זוהר שמות כ"ט ע"ב שהיו צועקים כ"כ עד שא"א לשמוע חבירו). והעירו מהעמק"ש קמ"ג ו' דחולק על שפתי חכמים.

(וע' חסד לאברהם מבעל פלא יועץ סי' ס"ב שנסתפק בזה. וע' קדושין ע"א ע"א ברש"י ששם של נ"כ לא היה נשמע לרבים מקול נעימת חבניהם, ולכא' אעפ"כ יצא דין קול רם, ואולי קול רם שאני שהוא דין באמירה ולא בשמיעת השומעים).

וע' מקו"ח ק"א לענין הוא עצמו שכבד שמיעתו צריך שיגביה קולו יותר, מיהו אין ראה מכאן דה"א אם יש רעש מבחוץ.

ובאמת מצינו אצל ברד שאמר משה כצאתי את העיר, וצ"ע טעמו וע' שו"ת משיב דבר ח"א סוס"י י'. ויש שפירשו כעין הנ"ל משום דצריך שישמיע לאזניו, ולכן אמר משה כצאתי את העיר וכו' הקולות יחדלון. מיהו יש להעיר, כמו דשם מהני ויצעק אמאי לא צעק גם בברד. ואולי מה"ט בשפתי חכמים פי' באמת בברד בדרך אחר. ואולי מ"מ י"ל שהקולות יותר בקול מהצפרדע.

וע' בית אלקים שער התפלה דבעת צרה עדיף בקול דכתיב ויצעק משה. וכע"ז בא"ר ק"א ד'

הערות ותגובות בלשה"ק או באנגלית יתקבלו ברצון במייל
bishvilleihalacha@themir.org

נושא בעול עם חבירו

המושג 'נשיאה בעול' היה בעל מימד מיוחד במושגיו העילאיים של מרן ראש הישיבה שה"ת הגאון הרב חיים שמואלביץ זצלה"ה. מרגלא בפומיה: "סכלים סבורים שלשאת בעול פירושו רק לעזור לשני. כאשר אדם נפצע וכבר חבשו אותו, הוא מסוגל לעשות הכל בכוחות עצמו, אבל הוא עדיין בעל יסורים..."

"לעזור לו אי אפשר, אך מה עם נשיאה בעול?" היה זועק, "במה ניתן עכ"פ לעזור לו עכשיו? להתחלק אתו בכאבו!" תבע.

"לשאת בעול, כוננת הדברים כפשוטן - להתחלק עמו במשא". והוסיף: "כאשר אחד נושא חבילה כולם מבינים את סבלו ומטיים שכם לעזרה, וכשהוא נושא חבילת יסורים? אזי צריך להטות את הלב אליו!"

ואני אקשה את לב פרעה והרביתי את אותותי ואת מופתי בארץ מצרים, ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים (ז,ג-ד)

מרן המשגיח הגאון הרב יחזקאל לוינשטיין זצלה"ה

בפרשיות יציאת מצרים נראה לכאורה למתבונן כאילו הי"ת משחק ומתעלל במצרים.

דהרי עוד לפני תחילת המכות אמר הקב"ה למשה "ואני אקשה את לב פרעה וגו' ולא ישמע אליכם פרעה ונתתי את ידי במצרים", הרי דגלוי לפניו ית' שלא ישלח פרעה את ישראל ורק ביד חזקה יגרשם מארצו.

אך לעומת זאת, במשך כל ימי המכות שהם י"ב חודש, הנהגת הי"ת הייתה באופן אחר, הי"ת התרה בפרעה והזהירו לפני כל מכה כאילו בידו להוציאם ממצרים. ואיתא במדרש (שמ"ר ט,יב) אמר ר' נחמיה כ"ד ימים היה מתרה בהם וז' ימים הייתה המכה, וחד אמר ז' ימים היה מתרה בהם וכ"ד ימים הייתה המכה. וע"ש עוד במדרש "שאמר הקב"ה למשה מכה זו שאני שולח יותר קשה היא מהראשונות, לך והזהר אותה שישלח את עמי". ולכאורה צ"ב, מה שייך כלל להתרות בו, הרי ודאי לא ישלח את ישראל מרצונו ודעתו, וכמש"כ בפס' דלעיל.

אלא פי' הדברים, כ"כ רבה וגדולה היא מידת טובו של הקב"ה, ואף בעת העונש שמצרים נענשים, ובשעה שידוע שפרעה לא יעמוד בנסיון ולא ישלח את ישראל, שהרי ה' הקשה את לבו, מ"מ עומד ומתרה בו ומוהירו כאילו עדיין יכול לשלח את ישראל. כי אין מידת העונש פוגעת במידת הרחמים, ואף בעת העונש מלאים רחמינו של הקב"ה, כי מידותיו של הקב"ה הם ללא גבול ותכלית. לכן אין סתירה בין מידה אחת לחבירתה.

וסבת רחמי הש"ת על אומות העולם, כי אף הרשעים עשויים בצלם אלוקים וחביב אדם שנברא בצלם. ואף שאיננו יודעים ומבינים היאך יתכן שיגעו ב' מידות אלו יחד, מ"מ כך היא הנהגת הקב"ה וכן מידותיו. והיינו "כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם".

בענין השיבות כח הדיבור

אני שאתה עתיד להצילם, אלא מה איכפת לך באותן הנתונים תחת הבנין, באותה שעה בקשה מדת הדין לפגוע במשה, וכיון שראה הקדוש ברוך הוא שבשביל ישראל הוא אומר לא פגעה בו מדת הדין, ולכאור' הרי מבואר לעיל שהיתה עליו תביעה שאמר כן והוא סתירה בדברי חז"ל.

אמנם נראה שבודאי היה מקום לעיקר טענתו וכמו שכתוב שלכך הקב"ה הציל אותו ממדת הדין, אבל מאידך היה חיסרון 'בצורה' איך אומרים איך מתפללים לה', והוא אותו יסוד של 'דבר שפתים' אך למחסור' שצריך האדם ללמוד את חשיבות הדברים שמדבר, ואם היה נעשה באופן של תפילה כאמת לא היה בזה שום חיסרון או תביעה עליו, ומחמת שלא נזהר משה בזה לפי דרגתו הפסיד להיכנס לארץ ישראל וכמו שכתבו חז"ל שם.

אין לנו תפיסה בחטאי הראשונים אבל אנחנו צריכים ללמוד מהתורה את החשיבות של כל דיבור ודיבור ואפילו בתפילה, וכמו שכתוב במשלי 'ברוב דברים לא יחדל פשע', מדברים הרבה לא יעזור, צריכים למעט בדיבורים.

אחד הדברים הנעלבים ואינם עולבים שומעים חרפתם ואינם משיבים, עליהם נאמר כצאת השמש בגבורתו, אדם שומע ויכול להיות שהוא צודק ויש לו מה להשיב, אבל שומעים חרפתם ואינם משיבים. וביאר במהרש"א שם מה הדימוי לשמש' ואוהביו כצאת השמש' בגלל שהוא אוהב לבריות ומי שאהוב לבריות אוהב גם לשמים. צריך גבורה, כצאת השמש בגבורתו, השמש בגבורה ואתה צריך להיות גיבור לדעת הנעלבים ואינם עולבים.

כתוב בגמ' (חולין דף פ"ט) 'אמר רבי אילעי אין העולם מתקיים אלא על מי שבולם עצמו בשעת מריבה', יש מריבה ויש לו לענות והוא בולם עצמו. בשעת מריבה זה קשה, אבל העולם מתקיים במי שבולם פיו בשעת מריבה כי לענות במריבה נהיה מריבה יותר גדולה, ומזה העולם לא מתקיים. צריך לדעת להבליג. ועל כך נאמר איזה עצה יש לזה, האמנם אלם צדק תדברון, אדם צריך לשים עצמו כאילם. יכול אף בדברי תורה כן, ת"ל צדק תדברון.

זה המשך של מה שאמרנו בכל עצב יהיה מותר אבל דבר שפתיים אך למחסור. לימדו אותנו שצריכים אומנות להזהר בדיבורים, הפה אחד מהדברים מהפה אפשר אוחזים את העולם מחזיקים את העולם, תולה ארץ על בלימה העולם מתקיים על בלימה מחזיקים את העולם איך התביעות מה שיותר העולם מתקיים.

נעלבים ואינם עולבים צריך גבורה צריך כח בשביל כך צריך לשמור דבר שפתיים אך למחסור בד"ת צדק תדברון אבל בדברים אחרים מה לדבר, ואז הקב"ה יעזור שיקיים את עולמו. אמן.

איתא בחז"ל (שמו"ר פרשת וארא) 'בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור, בכל הדברים שאדם נושא ונותן בהם דברי תורה הוא נוטל עליהן שכר, יכול אף בדברי בטלה כן ת"ל ודבר שפתים אך למחסור, אתה מוצא לא היה יוסף ראוי לינתן בבית האסורין אלא י' שנים מפני שהוציא דיבה על י' אחיו, ועל ידי שאמר לשר המשקים כי אם זכרתני אתך והזכרתני אל פרעה ניתוסף לו עוד שתי שנים שנאמר ויהי מקץ שנתיים ימים, וכן אתה מוצא במשה בתחלה היה ראוי הדיבור להתיחד עליו בפני עצמו, ועל ידי שאמר שלח נא ביד תשלח נאמר לו הלא אהרן אחיך הלוי, ואף כאן הן בני ישראל לא שמעו אלי וגו', והיה ראוי ליעשות כל הנסים על ידו, ובשביל זה נתיחד הדיבור עליו ועל אהרן, שנאמר וידבר ה' אל משה ואל אהרן', ומבואר גודל חשיבות הדיבור שבגלל שמושה ביקש לא ללכת לפרעה הפסיד את כך שיעשו כל הניסים והיא זכות לדורות על ידו.

ולמרות שמושה לא רצה לפגוע באהרן ורצה שיילך, מ"מ כתוב שהיה לה' חרי אף על זה, ובחז"ל מבואר שגם נענש מחמת זה, ומבואר כמה חשיבות יש לכל דיבור שאם אדם מדבר אפילו דבר שלכאור' הוא נזקק מ"מ היה איזה חיסרון דק בנוסח ובצורה 'איך' אומרים את מה שאומרים וכל שינוי כזה יכול לגרום הפסד לדורות.

ובחז"ל נראה שגם היתה תביעה על משה מחמת מה שדיבר עם הקב"ה על עמ"י, וכמו שהביא רש"י על מה שאמר משה 'למה הרעותה' 'חבל על דאבדין ולא משתכחין, הרבה פעמים נגליתי על אברהם יצחק ויעקב באל שדי, ולא הודעת להם ששמי ה' כשם שאמרתי לך, ולא הרהרו אחר מדותי'.

ועוד בחז"ל שם 'באותה שעה בא משה והשיב דברים לפני הקדוש ברוך הוא אמר לו למה הרעות וגו', מהו ה' למה הרעות בנוהג שבעולם בשר ודם האומר לחבירו למה אתה עושה כן הוא כועס עליו, ומשה אמר לפני הקדוש ברוך הוא למה הרעותה לעם הזה, אלא כך אמר לפני הקדוש ברוך הוא נטלתי ספר בראשית וקראתי בו וראיתי מעשיהן של דור המבול היאך נדונו מדת הדין היתה, ומעשה דור הפלגה של סדומיים היאך נדונו ומדת הדין היתה, העם הזה מה עשו שנשתעבדו מכל הדורות שעברו, ואם בשביל שאמר אברהם אבינו במה אדע כי אירשנה ואמרת לו ידוע תדע כי גר יהיה זרעך א"כ הרי עשו וישמעאל מבניו והן צריכין להשתעבד כמו הם, ואפי"ן כן היה לו להשתעבד דורו של יצחק או דורו של יעקב לא לעם הזה שהוא בדורי, וא"ת מה איכפת לי א"כ למה זה שלחתני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע וגו', אמר ר' פנחס הכהן בן חמא אמר לפניו שמך הגדול גבור ונורא הוא וכל העולם כולו מתייראין ממנו, ופרעה הרשע שמע שמעך והזיד, מהו והצל לא הצלת, ר' ישמעאל אומר והצל לא הצלת ודאי ר' עקיבא אומר יודע

The Cure for Kotzer Ruach

Harav Hagaon Ahron David Shlita

This week's parshah mentions the concept of kotzer ruach. When Klal Yisrael were performing slave labor in Mitzrayim, day and night, they suffered from kotzer ruach. What is that?

Kotzer ruach means a person has no patience and no headspace to hear anything, because he feels so burdened. When Moshe Rabbeinu came to inform Klal Yisrael of the impending geulah, they couldn't hear him, because of kotzer ruach. Our generation also suffers from kotzer ruach. People are very busy, and weighed down with all sorts of problems – health, parnassah, children, shidduchim, and more. And there's also a problem of depression nowadays. People are depressed because of their many tzaros. Anxiety is also a serious problem; so many people are extremely anxious and worried. This is all part of kotzer ruach.

The Ohr HaChaim HaKadosh teaches a major chiddush in this parshah: that bnei Torah have no kotzer ruach. A ben Torah experiences rochav lev, the opposite of kotzer ruach.

What is the meaning of this wonderful Ohr HaChaim? What does rochav lev entail, and how do we attain it? How do we avoid kotzer ruach?

NOTICING THE WONDERS

Perhaps we can give the following explanation. We say each day in Hodu, שִׁירוּ לֹא זָמְרוּ לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נַפְלְאוֹתָיו, Hashem performs nifla'os for every Yid on a daily basis – but you have to be aware and pay attention to those everyday nifla'os, some of which are minor but wondrous nonetheless. We experience small wonders every day, when Hashem grants us siyata d'Shmaya in various situations, except that we don't even notice. We just say the words hodu, shiru, zamru, and we go on with our life. In truth, we should take the time every day to pay attention to how Hashem is with us and performing nifla'os for us. Even though we may still be in need of a yeshuah in a particular area, we still have to look out for these nifla'os.

In Mitzrayim, the Yidden were forced to perform avodas perach, but at the same time they experienced nifla'os. The Gemara (Sotah 11b) relates that when the women in Mitzrayim went to draw water from the rivers, Hashem gave them fish, dagim ktanim, each day – a miracle. They came home with their jugs of fish and water, prepared the fish, and gave the fresh fish to their husbands so they had what to eat. The Gemara continues that the women then conceived, and since they knew the Mitzrim would throw their children into the river, they went out to the fields to give birth and left the babies there.

“Weve done ours,” they said. “Hashem, now it's up to you.”

And Hashem helped them. He sent malachim who washed the babies and gave them shemen and devash, and the babies grew up in the fields with the malachei hashareis, with the Shechinah helping them at every moment.

Eventually, the Mitzrim noticed the children in the fields, but when they came after them, the children sank in the ground. Undeterred, the Mitzrim brought plows to get them out of the ground. R' Chaim Shmuelevitz notes that they observed an open miracle – the children sinking into the ground – yet they thought they could take them out with plows. But plows are no match for nissim. After the Mitzrim left and the plows were gone, the children emerged and grew up in the fields, miraculously.

When these children grew up, they came home, each one to his own family. Each one knew which was his house and who were his parents, and they told them of the nissim v'nifla'os they had experienced: שִׁירוּ לֹא זָמְרוּ לוֹ.

Later, at the Yam Suf, they recognized the Shechinah and declared, זֶה קְלִי וְאֵנִיחֹהּ – this is the Shechinah that was with us in the fields in Mitzrayim!”

Now, Galus Mitzrayim was extremely difficult, and the Yidden suffered terribly from the enslavement. But they also experienced nissim. When a person is able to sing to Hashem, שִׁירוּ לֹא זָמְרוּ לוֹ, he has rochav lev rather than kotzer ruach. Perhaps the Ohr HaChaim is teaching us that bnei Torah sing to Hashem despite their difficult circumstances, choosing to focus on the nissim Hashem is doing for them: the fish that came into the jugs, the malachim raising their children.

We have to spend a few minutes each day talking about, or writing down, the nissim Hashem does for us. We'll be living a new life, and feelings of depression and anxiety will be banished. True, we may be in a tough situation, but we'll be able to see how Hashem is helping us and granting us siyata d'Shmaya.

CONTINUOUS ASCENT

A second approach to rochav lev can be understood through the words of the Vilna Gaon in Mishlei, on the passuk (15:24) אֲרַח חַיִּים לְמַעַלָּה לְמַשְׁכִּיל לְמַעַן סוֹר מִשְׂאוֹל מִטָּה. The Gaon explains that nothing in this world is neutral. Everything is either moving upward or downward. If a person is not ascending – אֲרַח חַיִּים לְמַעַלָּה לְמַשְׁכִּיל – then he is automatically descending: לְמַעַן סוֹר מִשְׂאוֹל מִטָּה. We must therefore always go up.

Take Minchah as a simple example. Every Minchah, we should take one new word as a small point of chizuk. For instance, when we say **אתה חונן לאדם דעת** as a gift, a matnas chinam. Just noticing that word and paying attention to what you're saying already creates a chizuk, an aliyah.

Another place in davening, among many, from where we can draw chizuk, is the phrase we say in Maariv, **ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים**. We are saying, "Hashem, do not remove Your love from me, forever. Help me that Your ahavah should never leave me." By focusing on the meaning of these words, you can experience an aliyah every Maariv as well. That is what the Gaon is teaching: always go higher.

This principle applies to marriage as well. Hashem, in His great chessed, gave us a wife. R' Yonah Finkel said in a shmues in the Mir that a person should focus on one ma'alah in his wife every day – one good quality, or one positive action – and either write it down or say it.

It's not enough to notice it passively. You have to think about it, reflect on it: She made supper. She prepared lunch. She worked hard for me. Spend a minute or two internalizing it. That keeps love alive. Not a vague "I love her," but a renewed love each day. If you do this, even after ten or twenty years of marriage, you can enjoy a new marriage every day, a new life with a new chiddush. Focusing on a maalah or maaseh of your wife every day will make you feel alive, bringing fresh love into your marriage.

And your wife will feel the love. A woman seeks her husband's love, and wants to feel cherished by her husband, as the Steipler famously teaches. When she senses that love, she responds with love and support. That creates rochav lev. Kotzer ruach is the feeling of being alone and weighed down, depressed. But you are not alone. You are with her.

The Gaon's principle applies here as well: every day the ahavah must ascend. That happens when you focus on a new maalah or maaseh each day. R' Aryeh Finkel told me personally that R' Chaim Shmuelevitz identified ten such maalos every day in his rebbetzin, who was a truly great woman. As a result, he lived with a sense of elevation, experiencing Gan Eden in this world.

This is rochav lev: seeing the wife Hashem gave you as a gift, and thanking and praising her. When you do that, even if you have worries – shidduchim, children, parnassah – you are with your wife, so you are not depressed or anxious. You are in Gan Eden.

May Hashem grant everyone this path of the Gaon – to be *oleh v'oleh*. Each tefillah, each day, one ma'alah for your wife is one step upward.

Hashem should grant all of us all the yeshuos we need, for Klal Yisrael and for each individual: shalom, shidduchim, children, parnassah, health, and true hatzlachah. And may He enable us all to fulfill this guidance of the Gaon and constantly climb higher – in every tefillah, and every day in our marriages, as we banish kotzer ruach from our lives.

Annual Celebration Dinner

**Reserve
theDate**

**MARCH
22
2026**

**ד' ניסן
BELL
WORKS
HOLMDEL NJ**